T001 A HÀM I 70-Phật Bát Nê Hoàn Q.hạ

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

807 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I

KINH PHAÄT BAÙT-NEÂ-HOAØN QUYEÅN HAÏ1

Ñöùc Phaät ra khoûi nhaø oâng Thuaàn, baûo Toân giaû A-nan ñeán nöôùc Cöu-di-na-kieät2. Toân giaû A-nan thöa: “Daï vaâng.” Toân giaû lieàn cuøng caùc Tyø-kheo Taêng töø nöôùc Hoa thò ñi tôùi nöôùc Cöu-di-na-kieät. Ñöùc Phaät baûo: “Ta ñang beänh, caàn phaûi ngoài nghæ.” Ngaøi goïi A-nan. A-nan thöa: “Daï vaâng.” Ñöùc Phaät noùi: “Gaàn choã naøy coù moät con suoái teân laø Cöu-ñoái3. Haõy caàm baùt ñeán ñoù muùc ñaày baùt nöôùc laïi ñaây. Ta muoán uoáng nöôùc vaø röûa maët.” Toân giaû A-nan lieàn ñeán beân suoái. Khi aáy coù naêm traêm coã xe ñi qua treân doøng nöôùc laøm nöôùc raát ñuïc. A-nan lieàn muùc nöôùc ñuïc ñem ñeán, baïch Ñöùc Phaät: “Treân doøng nöôùc coù ñeán naêm traêm coã xe ñi qua laøm cho nöôùc raát ñuïc. Nöôùc naøy chæ coù theå röûa maët, röûa chaân chöù khoâng theå uoáng. ÔÛ vuøng aáy laïi coù moät con suoái teân laø Heâ-lieân4, nöôùc raát trong, töø ñaây ñeán ñoù cuõng khoâng xa, con coù theå tôùi suoái kia laáy nöôùc cho Theá Toân uoáng.”

1. Baûn Haùn: Quyeån haï, No.1(2) sñd.: 'Du Haønh kinh Ñeä nhò'. 2. Cöu-di-na-kieät ; No. 2(2) sñd.: Caâu-thi-na-kieät ; Paøli: Kusinagara. 3. Cöu-ñoái ; No.1(2) sñd.: Caâu-toân . 4. Suoái Heâ-lieân ; coù leõ laø soâng Hi-lieân-thieàn (Paøli: Hiraóóanavatì; xem cht.99, quyeån thöôïng). Nhöng, theo No.1(2), giöõa soâng Caâu-toân (ñaây goïi laø Cöu-ñoái, xem cht.3) vaø choã Phaät döøng chaân coù moät con suoái nöôùc ñuïc. Soâng Hi-lieân-thieàn coøn caùch xa moät quaõng nöõa.

Ñöùc Phaät lieàn duøng nöôùc ñuïc ñeå röûa maët, röûa chaân. Beänh cuûa Ngaøi coù phaàn thuyeân giaûm. Baáy giôø coù vò ñaïi thaàn teân laø Baøo-maân5, ngöôøi nöôùc Hoa thò, cuøng ñi treân ñöôøng, töø xa troâng thaáy oai thaàn cuûa Ñöùc Phaät, dung maïo ñoan nghieâm, ñang ngoài moät caùch an tònh. Ñaïi thaàn Baøo-maân lieàn ñeán tröôùc Ñöùc Phaät ñaûnh leã roài ngoài xuoáng. Ñöùc Phaät giaûng noùi kinh cho oâng nghe vaø oâng rôi leä khoùc loùc. Ñöùc Phaät daïy: “Coù Tyø-kheo naøo ñaõ töøng noùi kinh cho oâng nghe chöa. Vì sao nghe kinh maø oâng laïi khoùc?” Baøo-maân thöa: “Coù moät ngöôøi teân laø La-ca-dieâm6 tuïng kinh cho con nghe, khi aáy nöôùc maét con tuoân traøo.” Ñöùc Phaät hoûi: “OÂng ta tuïng kinh gì?” Baøo maân thöa: “La-ca-dieâm ngoài beân goác caây, töï suy tö veà thaân theå. Luùc aáy coù naêm traêm coã xe ñi qua. Khoâng laâu sau ñoù coù moät ngöôøi ñeán hoûi: ‘Vöøa roài coù naêm traêm coã xe chaïy qua, Toân giaû khoâng nghe tieáng ñoäng sao?’. Ñaùp: ‘Ta khoâng nghe’. Ngöôøi aáy noùi: ‘Gaàn ngay nôi ñaây, tieáng xe aàm aàm nhö vaäy, sao laïi khoâng nghe?’ Ñaùp: ‘Khoâng nghe’. Ngöôøi aáy noùi: ‘Khi ñoù Tyø-kheo nguû aø?’ Ñaùp: ‘Khoâng nguû’. Ngöôøi aáy noùi: ‘Vaäy sao laïi khoâng nghe tieáng xe chaïy?’ Ñaùp raèng: ‘Ta ñang nghó ñeán ñaïo, töï tö duy veà naêm taïng trong thaân theå mình.’ Keû aáy noùi: ‘Xe chaïy qua nhö vaäy maø laïi khoâng nghe tieáng xe!’”

Baøo-maân thöa: “Con ñi nöûa ñöôøng thì gaëp moät ngöôøi ñaõ thuyeát phaùp cho con nghe. Ñoù laø Tyø-kheo La-ca-dieâm, ngöôøi giöõ ñaïo thaâm dieäu, khoâng nghe tieáng aàm aàm cuûa naêm traêm coã xe chaïy qua. Do ñaáy con caûm phuïc neân khoùc.” Ñöùc Phaät noùi vôùi Baøo-maân:

5. Nguyeân vaên: Ñaïi thaàn danh Baøo-maân ; No.2(2) sñd.: A-la-haùn ñeä töû danh vieát Phuùc-quyù . 6. La-ca-dieâm ; chính xaùc phaûi ñoïc laø Ca-la-dieâm, teân ngöôøi thöôøng bieát vôùi phieân aâm laø A-la-la Ca-la-ma (Paøli: AØlaøra-Kaølaøma), vò ñaïo só maø Ñöùc Thích Toân ñaõ töøng ñeán tham vaán ñaïo sau khi Ngaøi rôøi cung vua. Trong baûn Paøli, Pakkusa (töù c Baøo-maân ôû ñaây) laø ñeä töû cuûa AØlaøra-Kaølaøma.

809 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I “Tieáng cuûa naêm traêm coã xe chaïy so vôùi tieáng saám seùt, tieáng naøo lôùn hôn?” Baøo-maân thöa: “Cho duø coù ngaøn coã xe chaïy, tieáng ñoäng vaãn khoâng baèng tieáng saám seùt.” Ñöùc Phaät baûo Baøo-maân: “Ngaøy tröôùc ta ôû taïi xoùm Öu-ñaøm7, ngoài tö duy veà nguoàn goác sanh töû cuûa muoân loaøi. Baáy giôø trôøi ñang möa aøo aøo, saám seùt vang reàn döõ doäi, laøm cheát boán con traâu vaø hai anh em ngöôøi ñi caøy. Khi aáy nhieàu ngöôøi xuùm laïi ñeå xem. Coù moät ngöôøi ñi ñeán choã ta, tôùi phía tröôùc ñaûnh leã. Ta hoûi: ‘Ngöôøi ta laøm gì maø tuï taäp ñoâng quaù vaäy?’ Ngöôøi aáy thöa: ‘Vöøa roài saám seùt ñaõ gieát cheát boán con traâu vaø anh em ngöôøi ñi caøy, taïi sao Phaät khoâng nghe; hay laø luùc aáy Phaät ñang nguû chaêng?’ Ñöùc Phaät traû lôøi: ‘Ta khoâng nguû. Ta ñang ngoài tö duy veà ñaïo.’ Ngöôøi aáy noùi: ‘Ñaïo cuûa Phaät saâu xa nhö vaäy, tuy Ngaøi khoâng nguû maø vaãn khoâng nghe tieáng saám seùt vang reàn döõ doäi, laø do Ngaøi ñang suy tö veà ñaïo moät caùch saâu xa.’ Ngöôøi ñoù cuõng rôi leä.” Ñaïi thaàn Baøo-maân thöa: “Ñaïo cuûa Phaät saâu xa nhö vaäy, töø nay veà sau con xin thoï trì kinh giôùi cuûa Phaät.” Baøo-maân lieàn goïi keû tuøy tuøng tôùi, baûo trôû veà laáy taám vaûi daï deät baèng kim tuyeán8 ñem ñeán ñeå oâng daâng cuùng Ñöùc Phaät. Keû tuøy tuøng lieàn trôû veà nhaø ñem taám daï deät baèng kim tuyeán ñeán. Baøo-maân daâng leân Phaät, thöa: “Maëc duø con bieát Ñöùc Phaät khoâng duøng thöù naøy nhöng mong Ngaøi thöông xoùt maø nhaän cho con.” Ñöùc Phaät lieàn thoï nhaän. Baøo-maân ñaûnh leã Phaät roài ñi. OÂng ñi chöa bao laâu, Ñöùc Phaät baûo A-nan: “Haõy mang taám daï deät baèng kim tuyeán, coù maøu vaøng laïi ñaây.” Toân giaû A-nan thöa: “Con ñaõ theo haàu Phaät treân hai möôi naêm chöa heà thaáy taám daï naøo ñeïp nhö vaäy.” Ñöùc Phaät noùi:

7.
Öu-ñaøm ; No.1(2) sñd.: A-vieät ; Paøli: Atuma.
8.
Nguyeân vaên: hoaøng kim chöùc thaønh ñieäp boá (boä mao) .
“Coøn coù caùi heát söùc ñeïp.” A-nan thöa: “Saéc maët cuûa Ñöùc Phaät ngaøy hoâm nay ñeïp nhö saéc taám daï vaäy.” Ñöùc Phaät baûo A-nan: “Ñöùc Phaät coù hai laàn ñaït ñöôïc saéc dieän ñeïp nhö vaäy. Ñoù laø luùc Ñöùc Phaät môùi thaønh ñaïo, saéc dieän ñeïp nhö theá. Ngaøy hoâm nay vaøo luùc nöûa ñeâm ta seõ nhaäp Neâ-hoaøn

neân saéc dieän cuõng laïi ñeïp nhö vaäy.” Ñöùc Phaät laïi baûo A-nan: “Haõy ñi ñeán beân doøng suoái Heâ-lieân, ta muoán taém röûa thaân theå.” A-nan thöa: “Daï vaâng.” Ñöùc Phaät cuøng A-nan ñi ñeán beân doøng suoái Heâ-lieân. Ñöùc Phaät côûi y, töï mình laáy nöôùc ñeå taém röûa9. Ñöùc Phaät baûo A-nan: “Saù ng nay Ta thoï trai nôi nhaø con oân g Hoa Thò teâ n laø Thuaà n , roài vaøo luùc nöûa ñeâm ta seõ nhaäp Neâ-hoaøn. Haõy noùi cho oâng Thuaàn bieát: Ñöùc Phaät ñaõ thoï trai nôi nhaø oâng, vaøo nöûa ñeâm hoâm nay Ngaøi seõ nhaäp Neâ-hoaøn. Vaäy oâng neân hoan hyû. Haõy baûo oâng Thuaàn ñöøng khoù c loùc . Neá u ai cuù ng côm cho Ñöù c Phaä t moä t laàn seõ ñöôïc naêm thöù phöôù c. Ñoù laø böõa aê n cuoá i cuøn g tröôùc khi Phaät Baù t-neâ -hoaø n. Vaä y oâ ng Thuaàn seõ ñöôïc tröôøng thoï, ñöôïc ñoan chaùnh, ñöôïc phuù quyù, ñöôïc toân troïng, ñöôïc sanh leân coõi trôøi. Ñöùc Phaät laø Baäc ñaùng toân kính, ai cuùng döôøng côm nöôùc cho Ngaøi moät laàn laø ñöôïc naêm thöù phöôùc treân.” A-nan baïch Phaät: “Coù moät Tyø-kheo teân laø Chieân-ñaøn10, taùnh tình noùng naûy, öa chöûi maéng, thöôøng tranh caõi vôùi caùc Tyø-kheo. Sau khi Phaät Baùt-neâ-hoaøn, con gaëp caùc Tyø-kheo nhö vaäy laøm sao ñeå cuøng nhau phuïng söï kinh giôùi cuûa Phaät?” Ñöùc Phaät baûo A-nan: “Sau khi Ta nhaäp Neâ-hoaøn roài, neáu gaëp loaïi Tyø-kheo nhö vaäy thì haõy ñöøng quan heä, caùc Tyø-kheo haõy ñöøng noùi vôùi keû aáy. Nhö vaäy Tyø- kheo Chieân-ñaøn seõ phaûi suy nghó, oâm loøng xaáu hoå, hoái haän vì thöôøng

9. No.1(2): Phaät uoáng nöôùc vaø taém goäi nôi soâng Caâu-toân (Paøli: Kakutthaø).
10. Chieân-ñaøn ; No.1(3) sñd.: Xieån-noä , coøn phieân laø Xieån-ñaø hay laø Xieån-na ; Paøli: Channa; Skt.: Chandaka, töùc laø Xa-naëc nguyeân quaân haàu maõ cuûa Thaùi töû .

811 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I tranh caõi vôùi caùc Tyø-kheo.” Ñöùc Phaät baûo Toân giaû A-nan: “Haõy traûi giöôøng cho ta, ñaàu quay veà höôùng Baéc. Löng ta ñau nhöùc, ta muoán naèm.” A-nan lieàn traûi giöôøng, ñaët goái. Ñöùc Phaät naèm nghæ, nghieâng hoâng veà phía beân phaûi, hai chaân choàng leân nhau. Ngaøi naèm suy tö veà ñaïo voâ vi. Ñöùc Phaät ñang naèm, baûo A-nan: “Ngöôi coù bieát baûy söï veà yù11 khoâng? Nhöõng gì laø baûy? Moät, coù chí. Hai, hieåu roõ kinh. Ba, sieâng tuïng kinh. Boán, khoâng ham naèm, öa thích kinh. Naêm, chaùnh taâm. Saùu, tònh taâm. Baûy, thaáy trong thaân toaøn laø ñoà dô baån. Tyø-kheo coù ñöôïc baûy phaùp naøy thì töï bieát laø mình ñaõ giaûi thoaùt khoûi cuoäc ñôøi.” A-nan coù yù nghó laø Phaät ñang meät moûi. Ñöùc Phaät baûo A-nan: “Ngöôi nghó raèng Phaät bieáng nhaùc chaêng?” Ñöùc Phaät baûo A-nan: “Ngöôøi maø khoâng bieáng nhaùc ñoái vôùi kinh, khoâng bieáng nhaùc ngoài daäy; ngöôøi aáy muoán laøm Phaät thì coù theå12.” Noùi xong, Phaät ngoài daäy. Baáy giôø coù moät Tyø-kheo teân Kieáp-taân13, ñeán noùi vôùi A-nan: “Toâi muoán hoûi moät vieäc.” Toân giaû A-nan ñaùp: “Thaùnh theå cuûa Phaät khoâng ñieàu hoøa, vaäy neân thoâi ñi.” Ñöùc Phaät töø beân trong bieát coù Tyø-kheo muoán hoûi chuyeän, Ngaøi baûo A-nan: “Haõy baûo Tyø-kheo aáy vaøo gaëp ta.” Ñöùc Phaät daïy: “Ngöôi muoán hoûi gì cöù hoûi.”

11. Haùn: thaát yù chi söï , töùc baûy Giaùc yù, cuõng goïi laø Giaùc chi, hay Boà-ñeà phaàn (Paøli: satta sambojjhaígaø), theo dòch ngöõ thoâng duïng: 1. Nieäm (Paøli: satti); 2. Traïch phaùp (dhamma-vicaya); 3. Tinh taán (viriya); 4. Hyû (pìti); 5. Khinh an (passaddhi); 6. Ñònh (samaødhi); 7. Xaû (upekkhaø). 12. Chính xaùc, ñoaïn vaên moâ taû traïng thaùi nghæ ngôi cuûa Phaät, nhöng baûn Haùn dòch daøi doøng vaø toái nghóa. Tham chieáu Paøli: (...) sato sampajaøno utthaønasaóóaö manasikaritvaø, "chaùnh nieäm, tænh giaùc, vôùi yù töôûng ngoài daäy". 13. Kieáp-taân ; No.1(2) sñd.: khoâng coù teân cuøng söï kieän naøy.

Tyø-kheo thöa: "Ngaøi ñang bò beänh, xin ñöøng thuyeát giaûng kinh nöõa. Phaät ñaõ noùi veà baûy söï. Chuùng con nghe vaø seõ thöïc haønh theo. Phaät khoâng caàn thuyeát kinh nöõa." "Vöøa roài ta môùi naèm, A-nan nghó raèng Ñöùc Phaät coù yù meät moûi, sao laïi naèm. Do ñoù ta ngoài daäy noùi veà baûy vieäc." Tyø-kheo thöa: "Ñöùc Phaät laø Baäc toân quyù cuûa trôøi vaø ngöôøi, taïi sao Ngaøi khoâng leân trôøi laáy thuoác ñeå trò cho heát beänh?" Ñöùc Phaät daïy: "Nhö ngoâi nhaø cuõ, thôøi gian laâu ñeàu bò hö naùt, nhöng ñaïi ñòa thì seõ tieáp tuïc an oån. Taâm cuûa Phaät thì an oån nhö ñaïi ñòa, coøn thaân cuûa Phaät thì nhö ngoâi nhaø cuõ. Taâm ta khoâng beänh, chæ coù thaân ta môùi coù beänh thoâi." Ñöùc Phaät daïy: "Haõy lo veà baûy söï, lo cho thaân maø giöõ giôùi." Tyø-kheo thöa: "Nay Phaät saép nhaäp Neâ-hoaøn vì thaân coù beänh, huoáng chi laø ngöôøi phaøm phu coù xaùc thòt!" Tyø-kheo thöa: "Loaøi chim yeán sanh con, nhôø cha meï ñuùt moài maø ñöôïc soáng. Nay Ñöùc Phaät boû chuùng con maø nhaäp Neâ-hoaøn, vaäy chuùng con bieát nöông caäy vaøo ai." Ñöùc Theá Toân baûo: "Ta ñaõ töøng noùi raèng: Coù sanh thì coù töû. Tyø-kheo neân nhôù vieäc thoï trì troïng giôùi cuûa Ñöùc Phaät." Tyø-kheo aáy lui ra. Ñöùc Phaät baûo Toân giaû A-nan: "Haõy ñi nhanh ñeán röøng Dieâm-kha-sa14 traûi giöôøng, ñaàu quay veà höôùng Baéc, vaøo luùc nöûa ñeâm hoâm nay Ta seõ nhaäp Neâ-hoaøn." A-nan vaâng lôøi ñi ñeán ñoù, ñaët giöôøng ôû trong röøng, ñaàu quay veà höôùng Baéc xong, trôû veà thöa: "Con ñaõ traûi giöôøng xong."

14. Dieâm-kha-sa , phieân aâm, chæ röøng Sa-la song thoï, töùc röøng caây Sa-la moïc ñoâi; Paøli: yamaka-saølaø.

 Ñöùc Phaät ñöùng daäy ñi ñeán Dieâm-kha-sa, naèm leân giöôøng, hoâng nghieâng veà phía höõu. Coù moät Tyø-kheo teân laø Öu-hoøa-hoaøn15, ñeán ñöùng ôû tröôùc Ñöùc Phaät. Ñöùc Phaät baûo: "Khoâng neân ñöùng phía tröôùc Ta!" A-nan baïch Phaät: "Töø khi con ñích thaân laøm thò giaû ñeán nay laø hai möôi laêm naêm, con chöa töøng thaáy coù Tyø-kheo naøo ñi thaúng ñeán tröôùc Phaät maø khoâng hoûi yù con." Ñöùc Phaät baûo: "Tyø-kheo naøy coù oai thaàn lôùn hôn caû chö Thieân, nghe Phaät dieät ñoä cho neân môùi noùng loøng töï mình ñeán thaúng phía tröôùc, muoán gaëp Phaät16." A-nan hoûi: "Chæ coù vò Thieân naøy bieát Phaät saép dieät ñoä hay laïi coù caùc vò Thieân khaùc cuøng bieát?" Ñöùc Phaät baûo A-nan: "Töø caûnh giôùi nöôùc Cöu-di-na-kieät, trong khoaûng boán traêm taùm möôi daëm, ñaàu naøy noái tieáp ñaàu kia, khoâng coù moät keõ hôû, ñeàu laø chö Thieân; nghe Phaät saép Neâ-hoaøn,

hoï ñeàu thöông tieác, khoùc loùc maø ñi ñeán ñaây. Trong ñoù coù vò caøo ñaàu, böùt toùc, xeù aùo, tim muoán ngöøng ñaäp, ngaát xæu, than raèng: 'Sao maø buoàn quaù! Ñöùc Phaät ñaõ boû chuùng ta. Ngaøi ñaõ dieät ñoä vónh vieãn! Sao maø nhanh theá! Phaät laø Baäc saùng suoát toät baäc, laø con maét cuûa ba coõi, nay Ngaøi ñaõ nhaäp Nieát-baøn, ba coõi thaønh toái taêm'." Ñöùc Phaät baûo A-nan: "Ta ñaõ töøng noùi raèng: 'Trong trôøi ñaát naøy chaúng coù caùi gì maø chaúng bò huûy hoaïi; coù sanh thì coù töû. Keû ngu si thì cho raèng trôøi ñaát naøy laø thöôøng coøn, Phaät thì cho ñoù laø hö khoâng. Ñaát trôøi coù thaønh thì coù hoaïi, thaân naøy roài cuõng phaûi boû ñi. Chæ coù thieän hay aùc ñi theo thaân. Cha coù ñieàu xaáu aùc, con khoâng bò tai öông. Con coù ñieàu xaáu aùc, cha cuõng khoâng bò tai öông. Moãi ngöôøi phaûi töï nhaän laáy söï soáng cheát, thieän hay aùc, tai öông hay loãi laàm, taát caû ñeàu tuøy thuoäc vaøo mình."

15. Öu-hoøa-hoaøn ; No.1(2) sñd.: Phaïm-ma-na ; Paøli: Upavaøòa. 16. So saùnh vôùi No.1(2) vaø Paøli: Baáy giôø raát ñoâng chö Thieân muoán haàu Phaät, nhöng vì uy löïc cuûa Tyø-kheo naøy quaù lôùn che maát, khieán chö Thieân khoâng vaøo ñöôïc. Vì vaäy, Phaät baûo Tyø-kheo traùnh ra.

A-nan baïch Phaät: "Sau khi Phaät dieät ñoä, caùch thöùc an taùng thaân theå cuûa Phaät phaûi laøm nhö theá naøo?" Ñöùc Phaät baûo A-nan: "Ngöôi haõy im laëng, ñöøng lo. Seõ coù caùc Theä taâm, Lyù gia cuøng nhau lo vieäc ñoù17." A-nan thöa: "Hoï theo phöông thöùc gì ñeå an taùng toân theå cuûa Ñöùc Phaät?" Ñöùc Phaät baûo A-nan: "Phöông thöùc an taùng cuõng nhö phöông thöùc an taùng cuûa hoaøng ñeá Phi haønh18. Ñöùc Phaät coøn hôn theá nöõa." Toân giaû A-nan thöa: "Phöông thöùc an taùng aáy nhö theá naøo?" Ñöùc Phaät baûo Toân giaû A-nan: "Laáy daï traéng môùi quaán quanh thaân, tieáp ñeán laáy möôøi taám vaûi kieáp-ba quaán leân treân daï traéng, roài ñaët vaøo trong kim quan baèng baïc, duøng nöôùc hoa röôùi leân vaûi kieáp-ba; laïi duøng taát caû loaïi höông toát ñeå leân treân, laáy cuûi caây töû, caây chöông, caây Chieân-ñaøn chaát chung quanh kim quan. Duøng loïng che leân kim quan, laáy cuûi chaát treân döôùi roài traø-tyø. Traø-tyø xong thì thu laáy xaù-lôïi, döïng thaùp, treo phan, taïi ngaõ tö ñöôøng, ñaët caùi maâm leân treân; troáng nhaïc, hoa höông, ñoát ñeøn cuùng döôøng. Phöông thöùc an taùng cuûa Phi haønh hoaøng ñeá laø nhö vaäy. Caùch thöùc an taùng Ñöùc Phaät coøn hôn theá nöõa." Khi Ñöùc Phaät noùi nhö vaäy, A-nan ñöùng ôû phía sau Ngaøi tieác thöông khoùc loùc, ñaët ñaàu treân goùc giöôøng, thöa: "Ngaøi dieät ñoä sao maø nhanh quaù! Ñaát trôøi trôû neân toái taêm." Khaép boán phöông, caùc Tyø-kheo Taêng nghe Ñöùc Phaät saép dieät ñoä ñeàu khoùc loùc trôû veà. Hoï noùi vôùi nhau: 'Sôï khoâng coøn thaáy ñöôïc Phaät.' Coù Tyø-kheo Taêng böôùc ñeán, Ñöùc Phaät hoûi: "Tyø-kheo A-nan ôû ñaâu?" Thöa: "Toân giaû A-nan ôû gaàn sau goùc giöôøng, ñang cuùi ñaàu khoùc ngheïn

17.
Töùc vieäc ñoù ñeå cho caùc Baø-la-moân, cö só lo.
18.
Phi haønh hoaøng ñeá töùc Chuyeån luaân thaùnh vöông .

 ngaøo.” Caùc Tyø-kheo chaûy nöôùc maét thöa: “Ñöùc Theá Toân dieät ñoä sao maø nhanh quaù!” Ñöùc Phaät daïy: “Luùc ñi qua caùc thoân xoùm, ta ñaõ coù cho bieát tröôùc raèng: ‘Khoaûng chín möôi ngaøy trôû laïi ta seõ nhaäp Neâ-hoaøn. Luùc naøy, boán chuùng ñeä töû ôû xa vaøi ngaøn daëm, taát caû ñeàu trôû veà’.” Ñöùc Phaät baûo A-nan: “Chôù coù buoàn raàu. Sôû dó nhö vaäy, vì ngöôi ñaõ heát loøng haàu Phaät treân hai möôi naêm; coù taâm töø ñoái vôùi Phaät; thaân thì cung kính, mieäng thì thaän troïng; coù loøng ñaïi hieáu ñoái vôùi Phaät. Thò giaû cuûa Phaät thôøi quaù khöù cuõng nhö A-nan, thò giaû cuûa Phaät thôøi vò lai cuõng nhö A-nan. Ngöôi bieát yù Phaät; bieát luùc naøo neân cho Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, Öu-baø-taéc, Öu-baø-di vaøo gaëp Phaät, luùc naøo thì khoâng neân cho. Trong coâng vieäc haàu haï chuyeän aên uoáng, luùc naøo neân aên, neân uoáng, khi naèm, khi ñöùng, luoân hôïp vôùi yù cuûa Phaät, chöa töøng maát oai nghi. Tyø-kheo hay haøng Theä taâm naøo thích nghe kinh hay khoâng thích, A-nan noùi ra ñeàu chaân thaät. A-nan ñaõ heát loøng hieáu thuaän ñoái vôùi Phaät, vaäy thì khoùc loùc laøm gì?” Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Haõy laéng nghe baäc Phi haønh hoaøng ñeá coù boán ñöùc khoù laøm. Nhöõng gì laø boán ñöùc?” “Caùc Tieåu quoác vöông vaø caùc Theä taâm, Lyù gia cuøng caùc daân chuùng, ñeán döôùi cöûa vua. Phi haønh hoaøng ñeá ñeàu gaëp hoï, baèng taâm hoøa thuaän, dòu daøng ñeå chæ daïy, thuyeát giaûng phöông phaùp trò nöôùc cho caùc vua, laø phaûi tri tuùc, ñöøng caàu mong. Coøn söï haønh trì cuûa haøng Theä taâm thì laáy söï thanh tònh laøm ñaàu. Caùc Lyù gia vaø daân phaûi ñeán choã thôø Phaät ñeå nghe Sa-moân giaûng daïy veà caùch soáng chaân chaùnh, nôi nhaø thì phaûi tu haïnh hieáu thuaän, theo choã an ñònh, duøng taâm töø ban boá cho taát caû. Caùc vua, Theä taâm, Lyù gia vaø thöù daân khoâng ai laø khoâng hoan hyû, khen ngôïi Thaùnh ñeá ñaõ laøm caûm ñoäng caû chö Thieân. Phi haønh hoaøng ñeá coù boán ñöùc nhö vaäy. “Tyø-kheo A-nan cuõng coù boán ñöùc: Neáu coù Tröø caän nam, Tröø caän nöõ, Thanh tín só, Thanh tín nöõ ñi ñeán choã A-nan ñeå hoûi kinh giôùi thì A- nan coù theå trình baøy quaûng dieãn cho hoï moät caùch ñaày ñuû. Boán chuùng ñeä töû chaúng ai laø chaúng hoan hyû caùo töø lui ra. Hoï ñeàu heát lôøi khen ngôïi. Ñoù laø ñöùc thöù nhaát trong boán ñöùc cuûa A-nan.

“Laïi coù boán chuùng ñeä töû khoâng hieåu söï thaâm dieäu cuûa kinh, ñi ñeán choã cuûa A-nan ñeå hoûi nhöõng ñieàu coøn nghi. A-nan giaûi thích roõ caùc moái nghi cuûa hoï, choã naøo cuõng ñöôïc khai môû, khieán ngöôøi nghe khoâng chaùn, khi ra veà, khoâng ai laø khoâng khen ngôïi. Ñoù laø ñöùc thöù hai trong boán ñöùc cuûa Toân giaû A-nan. “Caùc baäc cao ñöùc trong boán chuùng nhìn thaáy A-nan ñöùng haàu beân traùi Ñöùc Phaät, ai cuõng heát lôøi khen ngôïi. Ñoù laø ñöùc thöù ba trong boán ñöùc cuûa A-nan. “Ñöùc Phaät thuyeát giaûng kinh, baát luaän nhieàu hay ít, A-nan ñaõ nghe qua ñeàu nhôù naèm loøng roài truyeàn laïi cho boán chuùng, hoaøn toaøn khoâng theâm bôùt. Ñoù laø ñöùc thöù tö trong boán ñöùc cuûa A-nan.” A-nan baïch Phaät: “Caùch ñaây khoâng xa coù nhöõng quoác ñoä nhö nöôùc Xaù-veä, nöôùc Sa- chi, nöôùc Ñaøn-ba, nöôùc Vöông xaù, nöôùc Ba-la-naïi, nöôùc Duy-da-leâ19. Nôi caùc nöôùc lôùn aáy, vaên minh nghóa giaùo ñaày ñuû, mong Ñöùc Phaät neân ñeán

nhöõng choán ñoù ñeå dieät ñoä. Sao Ngaøi khoâng tôùi caùc nöôùc lôùn aáy maø choïn moät huyeän nhoû, laïi coøn ôû ngoaøi cuûa thaønh, moät xoùm thöa thôùt, moät huyeän thaáp heøn, ñeå nhaäp Neâ-hoaøn?" Ñöùc Phaät baûo A-nan: "Ñöøng baûo ñaây laø moät xoùm nhoû. Vì sao nhö vaäy? "Vaøo thôøi xa xöa ôû xöù Cöu-di-na-kieät naøy coù teân laø Cöu-di-vieät- vöông20. Khi aáy trong nöôùc heát söùc an laïc, khoâng coù caùc beänh taät, luùa thoùc doài daøo, daân chuùng ñoâng ñuùc, cuoäc soáng sung tuùc, trong nhaø coù con hieáu thaûo. Thaønh töø Ñoâng sang Taây daøi boán traêm taùm möôi daëm, thaønh Nam-Baéc daøi hai traêm taùm möôi daëm. Thaønh coù baûy lôùp ñeàu duøng ngoùi nung nhieàu lôùp gheùp laïi, duøng vaøng roøng, baïc traéng, löu ly, thuûy tinh ñeå laøm töôøng thaønh, cuõng duøng boán loaïi baùu laøm ngoùi lôïp. Thaønh cao saùu tröôïng boán thöôùc, ôû beân treân roäng hai tröôïng boán thöôùc. Trong thaønh coù caây baùu, hoa phaùt ra aùnh saùng naêm maøu. Ñöôøng ñi coù ba loái, hai beân ñeàu duøng boán baùu ñeå loùt ñöôøng, coù ngoùi lôïp leân treân, hai beân laø nhaø ôû, ñieâu khaéc chaïm troå ñeïp ñeõ gioáng nhö treân coõi trôøi. Coù caùc thöù aâm nhaïc, caùc loaïi ñaøn caàm, ñaøn saét do nam nöõ thuaàn

19.

Caùc ñoâ thò lôùn, truø phuù, thôøi Phaät.

20.

Cöu-di-vieä t vöông ; No.1(2) sñd.: Caâ u -xaù - baø - ñeà ; Paø l i:

Kusaø v ati.

817 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I nhaát ca ngôïi ñaïo ñöùc. Nhaïc veà ñaïo coù muïc ñích giuùp cho trí tueä theâm saùng suoát, khieán daân chuùng khoâng coù öu saàu, sôï seät, taâm thöôøng hoan hyû. Treân ñaàu hoï khoâng coù trang ñieåm nhöng höông trí tueä toûa khaép. Vò Thaùnh vöông ôû coõi naøy teân laø Ñaïi Khoaùi Kieán21, hieäu laø Phi haønh hoaøng ñeá, ñieàu khieån binh ñoäi thoâng minh nhaát theá gian, duøng ñaïo trò daân, daân chuùng khoâng traùi vôùi vöông phaùp. Neáu daân chuùng muoán phi haønh, heã nghó thì thaân lieàn bay ñeán ñoù. Nhaø vua coù baûy baùu, töï nhieân sanh ra: Baùnh xe baèng vaøng baùu bay ñöôïc. Voi traéng coù thaàn löïc. Ngöïa thaàn maøu xanh. Ngoïc Minh nguyeät. Vôï laø Ngoïc nöõ ôû treân trôøi. Quan laø baäc Thaùnh chuû kho baùu. Quan laø baäc Thaùnh coi veà binh. "Nhaø vua coù boán ñöùc. Luùc coøn thô aáu, luùc laøm Thaùi töû, luùc leân ngoâi vua, luùc boû nöôùc, luùc dieät duïc laøm Sa-moân, ñeàu traûi qua moãi thôøi kyø laø taùm vaïn boán ngaøn naêm. Ñoù laø ñöùc khoù coù cuûa vua Ñaïi Khoaùi Kieán. "Khi aên uoáng thì tieâu hoùa, thaân theå khoâng coù beänh laâu, laïnh noùng ñieàu hoøa, thaân yù thöôøng ñöôïc an vui. Ñoù laø ñöùc thöù hai cuûa nhaø vua. "Dung maïo oai nghieâm, khí saéc hôn ñôøi, chæ keùm thua Ñeá Thích moät chuùt, vua cho laø khoâng baèng. Ñoù laø ñöùc thöù ba cuûa nhaø vua. "Khaép caû voøm trôøi, troïn caû coõi ñaát, ngöôøi daân töø lôùn chí nhoû khoâng ai laø khoâng yeâu kính nhaø vua, gioáng nhö ngöôøi con chí hieáu mong cho cha meï ñeàu ñöôïc an laïc. Nhaø vua cuõng ñem taâm thöông yeâu chuùng sanh, xem taát caû nhö con ñeû. Neáu ai ngheøo thì vua cho tieàn cuûa, ñoùi cho aên, khaùt cho uoáng. Giaø maø

khoán cuøng, nhoû maø coâ quaïnh ñeàu khieán cho ôû chung nhö laø quyeán thuoäc thaân thích. Duøng nhaø cöûa, xe coä ñeå cöùu teá khaån caáp cho taát caû. Ñoù laø ñöùc thöù tö cuûa nhaø vua. "Trong nöôùc thöôøng nghe möôøi hai loaïi aâm thanh, ñoù laø tieáng voi, tieáng ngöïa, tieáng boø, tieáng xe, tieáng loa, tieáng troáng, tieáng muùa, tieáng ca, tieáng nhaïc, tieáng ca tuïng nhaân nghóa, tieáng khen Phaät laø Baäc toân quyù. Daân chuùng trang söùc baèng caùc thöù chaâu baùu deät thaønh nhö voâ soá

21. Ñaïi Khoaùi Kieán ; No.1(2) sñd.: Ñaïi Thieän Kieán ; Paøli: Mahaøsudassana.

loaïi ngoïc Minh nguyeät, chuoãi anh laïc chieáu saùng, aên uoáng ca nhaïc gioáng nhö coõi trôøi Ñao-lôïi. Daân chuùng luoân ñöôïc soáng trong caûnh yeân vui, sung söôùng.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.